

Migracije stanovništva Oceanije

Pavić, Juraj

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:937639>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Juraj Pavić

Migracije stanovništva Oceanije

Prvostupnički rad

Mentor: prof. dr. sc. Anita Filipčić

Ocjena: _____

Potpis: _____ Zagreb,

godina.

Sveučilište u Zagrebu
Prvostupnički rad
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Migracije stanovništva Oceanije

Juraj Pavić

Izvadak: Stanovništvo Oceanije je kroz čitavu povijest bilo obilježeno migracijama. Od prvih doseljenika, preko kolonijalnih razdoblja, doba osamostaljenja do danas. Oceanija je i danas obilježena učestalim i konstantnim migracijama. Suvremene migracije obuhvaćaju trendove kao što su „odljev mozgova“, ekonomske migracije, klimatske migracije i sl. Analiziranjem migracija stanovništva Oceanije mogu se zaključiti glavni problemi i razlozi odlaska ili dolaska stanovništva, promjene broja stanovnika, utjecaji klimatskih promjena te posljedice određenih trendova za budućnost regije.

25 stranica, 7 grafičkih priloga, 7 tablica, 44 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: migracije, stanovništvo, Oceanija, povijest, kolonijalizam, klimatske promjene

Voditelj: prof. dr. sc. Anita Filipčić

Tema prihvaćena: 9. veljače 2023.

Datum obrane: 21. rujna 2023.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Sveučilišta u Zagrebu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Trg Marka Marulića 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Undergraduate Thesis

Population migrations of Oceania

Juraj Pavić

Abstract: Throughout history, the population of Oceania has been marked by migration. From the first settlers, through the colonial periods, the era of independence to the present day. Oceania is still characterized by frequent and constant migrations. Contemporary migrations include trends such as "brain drain", economic migrations, climate migrations, etc. By analyzing the population migrations of Oceania, the main problems and reasons for the departure or arrival of the population, changes in the population, the effects of climate change and the consequences of certain trends for the future of the region can be concluded.

25 pages, 7 figures, 7 tables, 44 references; original in Croatian

Keywords: migration, population, Oceania, history, colonialism, climate changes

Supervisor: Anita Filipčić, PhD, Full Professor

Undergraduate Thesis title accepted: 9. veljače 2023.

Undergraduate Thesis defense: 21. rujna 2023.

Thesis deposited in Central Geographic Library, University of Zagreb Faculty of Science,
Trg Marka Marulića 19, Zagreb, Croatia

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POVIJESNE MIGRACIJE	2
2.1. Pionirsko razdoblje	2
2.2. Polinezijska migracija.....	5
2.3. Razdoblje kulturne diverzifikacije.....	7
2.4. Razdoblje europske kolonizacije	9
3. POSTKOLONIJALNE MIGRACIJE.....	11
4. SUVREMENE MIGRACIJE	15
4.2. Izbjegličke (političke) migracije.....	17
4.3. Obrazovne migracije.....	18
4.4. Klimatske migracije.....	18
5. ZAKLJUČAK.....	21
6. POPIS LITERATURE I IZVORA.....	22
6.1. Popis literature	22
6.2. Popis izvora	25

1. UVOD

U ovom radu će se analizirati migracije na prostoru Oceanije, subregije velike geografske regije Australije i Oceanije. Pod migracijom se razumijevaju sve promjene mjesta stalnog boravka (prebivališta), bilo da je riječ o preseljenju trajne, bilo privremene naravi na manju ili veću udaljenost unutar ili preko državnih i administrativnih granica (Nejašmić, 2005.). Migracije koje će se razmatrati su i emigracijske i imigracijske, koje obuhvaćaju stanovništvo Oceanije. Prostor Oceanije je kroz svoju povijest, pa sve do danas obilježen različitim vrstama imigracija i emigracija. Cilj rada je navesti glavne vrste migracija na prostoru Oceanije kroz povijest pa do danas te sve faktore koji su utjecali na njihovu pojavu. Važno je napomenuti da se neće uzimati u obzir prostori Australije i Novog Zelanda, osim u kontekstu iseljavanja ili useljavanja oceanijskog stanovništva iz ili u te dvije države. Prostor Oceanije koji se uzima u obzir je područje Polinezije, Mikronezije i Melanezije. Fenomen migracija je prisutan kroz čitavu ljudsku povijest i ima značajan utjecaj na društvo, kulturu, ekonomiju i politiku emigracijskih i imigracijskih zemalja. U radu će se također prikazati i opisati faze naseljavanja prostora Oceanije, radi lakšeg razumijevanja i dobivanja šire slike o mobilnosti stanovništva regije od njenih samih početaka. Glavni razlog migracija je bijeg od loših uvjeta života, odnosno težnja za boljim uvjetima života, najčešće vezano uz političke, geografske i ekonomske faktore. Migracije su oduvijek dio života za stanovništvo Oceanije, te često donose izazove u pogledu očuvanja kulture, jezika i tradicije zajednica. Promjene u demografskoj strukturi i miješanje različitih kultura mogu imati značajan učinak na identitet i društveni krajolik regije. Vrste migracija koje se u suvremenom dobu najčešće pojavljuju na prostoru Oceanije se ne razlikuju previše od ostatka svijeta (ekonomske, obrazovne, „odljev mozгова“), osim klimatskih migracija, koje su na ovom području posebno istaknute zbog određenih prirodno-geografskih faktora te će biti sve brojnije. Specifični klimatski uvjeti na području Oceanije i događaji povezani s klimatskim promjenama, poput porasta razine mora, poplava, suša i tropskih ciklona, pokretači su ljudske mobilnosti, naročito u Oceaniji, koja predstavlja izuzetno labilno područje podložno dugotrajnim i ugrožavajućim posljedicama.

2. POVIJESNE MIGRACIJE

Prvo ljudsko naseljavanje Oceanije dogodilo se prije oko 3-4 tisuće godina te su za to najbolji dokazi rasprostranjenost ljudskih skupina, kultivirane biljke i pripitomljene životinje, kulturna i jezična evolucija te ljudski utjecaj na okoliš i način dugoročnog održavanja populacije (Hurles i dr., 2003.). Povijest naseljavanja Oceanije je bogata migracijama različitih grupa, svaka sa svojim jedinstvenim utjecajem na kulturu, društvo i identitet regije. Ovaj proces je oblikovao raznolikost naroda, jezika i običaja koji čine bogatu kulturu Oceanije. Razumijevanje povijesti naseljavanja i najranijih migracija pomaže pri shvaćanju današnje društvene dinamike i tendencija stanovništva (Anderson, 2002.). Razdoblje od povijesti naseljavanja do suvremenog doba će biti podijeljeno u 3 različite faze: povijesne migracije, postkolonijalne migracije te na kraju suvremene migracije.

2.1. Pionirsko razdoblje

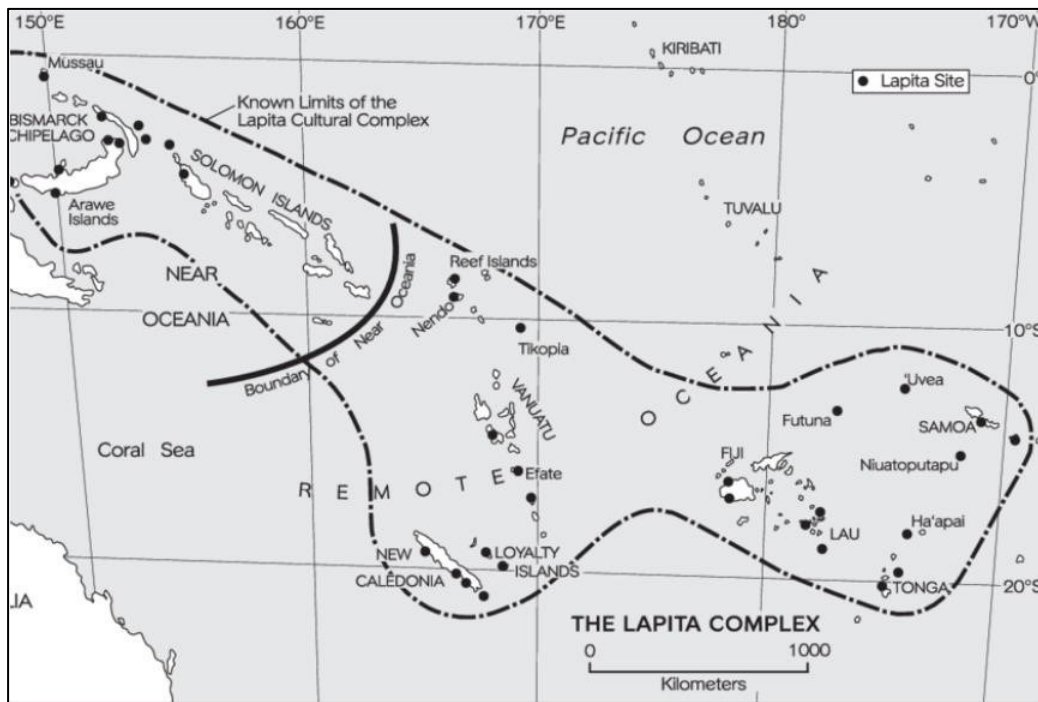
Pionirskim razdobljem smatraju se počeci naseljavanja regije. Upravo ti počeci bili su temelj povezanosti stanovništva i migracija, te su vrlo važni za razumijevanje daljnjih događanja. Dvije velike ljudske kolonizacije obilježuju pionirsko razdoblje naseljavanja Oceanije (Thomas, 1999.). Naseljavanje Sahula i susjednih otoka Oceanije, prije najmanje 40 tisuća godina, predstavlja prvo veliko naseljavanje (Kirch, 1997.). Sahul je kontinent koji je nastao kada je snižena razina mora izložila kopnene veze između Australije, Nove Gvineje i Tasmanije (Slika 1) (Ballard, 1993.). Populacije iz jugoistočne Azije su počele naseljavati Pacifik istočno od Wallaceove linije, koja predstavlja liniju koja razdvaja biogeografske i faunističke regije u Pacifiku (Friedlaender i Tucci, 2020.). Druga kolonizacija, koja je započela prije otprilike 3500 godina, povezana je s razvojem i širenjem kulturnog kompleksa Lapita i austronezijskih jezika (Green, 1979.; Kirch, 1997.; Pawley, 1999., 2002.). Iako su Australija i Nova Gvineja bile povezane tijekom razdoblja snižene razine mora, prvi doseljenici su sigurno prešli otvoreni ocean iz jugoistočne Azije (Hurles i dr., 2003.).

Sl. 1: Prostor koji je prekrivao kontinent Sahul 20000 godina pr. Kr.

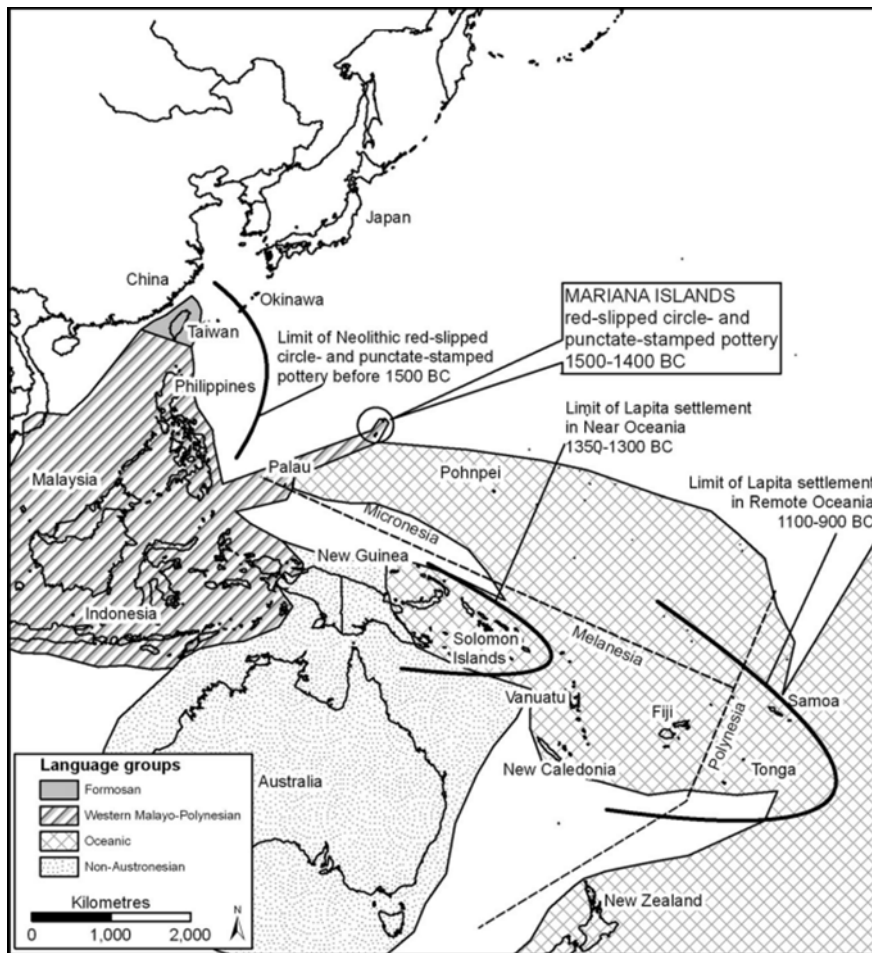
Izvor: Alchetron, 2022.

Oko 3300 do 3500 pr. Kr., pojavljuje se nova kultura, Lapita. Kultura je dobila ime po nalazištu Lapita u Novoj Kaledoniji, jednom od prvih mjesta gdje je otkrivena njezina prepoznatljiva keramika, njezin najprepoznatljiviji arheološki dokaz (Wagelie, 2002.). Slabo pečena, ručno izrađena lapitska zemljana keramika je pronađena na prostoru od Bismarckovog arhipelaga u zapadnom Pacifiku do Samoe u istočnom Pacifiku (Hogg, 2011.). Pojavom lapitske kulture uvedene su nove značajke, kao što su stalna naselja, hortikultura, domaće životinje, udice za priobalni i otvoreni oceanski ribolov, ribarske mreže, kanui za plovidbu morem i sl. (Hurles i dr., 2003.). Disperzija kulture je najjednostavnije opisana kao kretanje od kontinentalne prema jugoistočnoj Aziji, vjerojatno kao rezultat širenja stanovništva, te od Tajvana i Filipina daljnjim širenjem do Papue Nove Gvineje, odakle se proširila i na oceanijske otoke (Slika 2) (Hung i dr., 2011.).

Sl. 2: Prostorni obuhvat lapitske kulture na području zapadnog Pacifika (Kirch, 2000.)

Slična je situacija i s oceanijskim jezicima (Slika 3). Jezici kojima govori stanovništvo Oceanije su još jedan pokazatelj ranih migracija ovog područja (Green, 1999.). Povezanost jezika s migracijama u Oceaniji ima ključnu ulogu u razumijevanju povijesti i dinamike naseljavanja regije. Jezik je snažan pokazatelj migracija jer prenosi informacije o kretanjima ljudi, interakcijama među zajednicama i promjenama u društvenim strukturama tijekom vremena. Prvi doseljenici u Oceaniji su donijeli sa sobom svoje jezike, koji su se tokom vremena razvijali pod utjecajem novih okruženja. Ova diverzifikacija je rezultirala stvaranjem mnogobrojnih jezičnih grupa i dijalekata, često ograničenih na određene otočke ili regionalne zajednice (Hung i dr., 2011.). Austronezijska skupina jezika predstavlja najveću i najrasprostranjeniju svjetsku skupinu jezika, te njezinih 1200 jezika su klasificirani u deset podskupina (Blust, 1999.). Jezici desete podskupine (malajskopolinezijske) se govore od Madagaskara do Uskrsnjeg otoka, i njihova usporedna sličnost sugerira da dijele zajedničko podrijetlo (Hurles i dr., 2003.). Međutim, neaustronezijskih jezika u Oceaniji također ima mnogo i oni se mogu klasificirati u najmanje 12 velikih obitelji. Upravo ta dvojnost jezika potvrđuje stalna kretanja i mobilnost stanovništva u najranijoj fazi, te dijeli stanovništvo na stariju papuansku grupu i noviju, doseljenu Austronezijsku grupu, no imaju zajedničko azijsko podrijetlo (Pietrusewsky, 2006.).

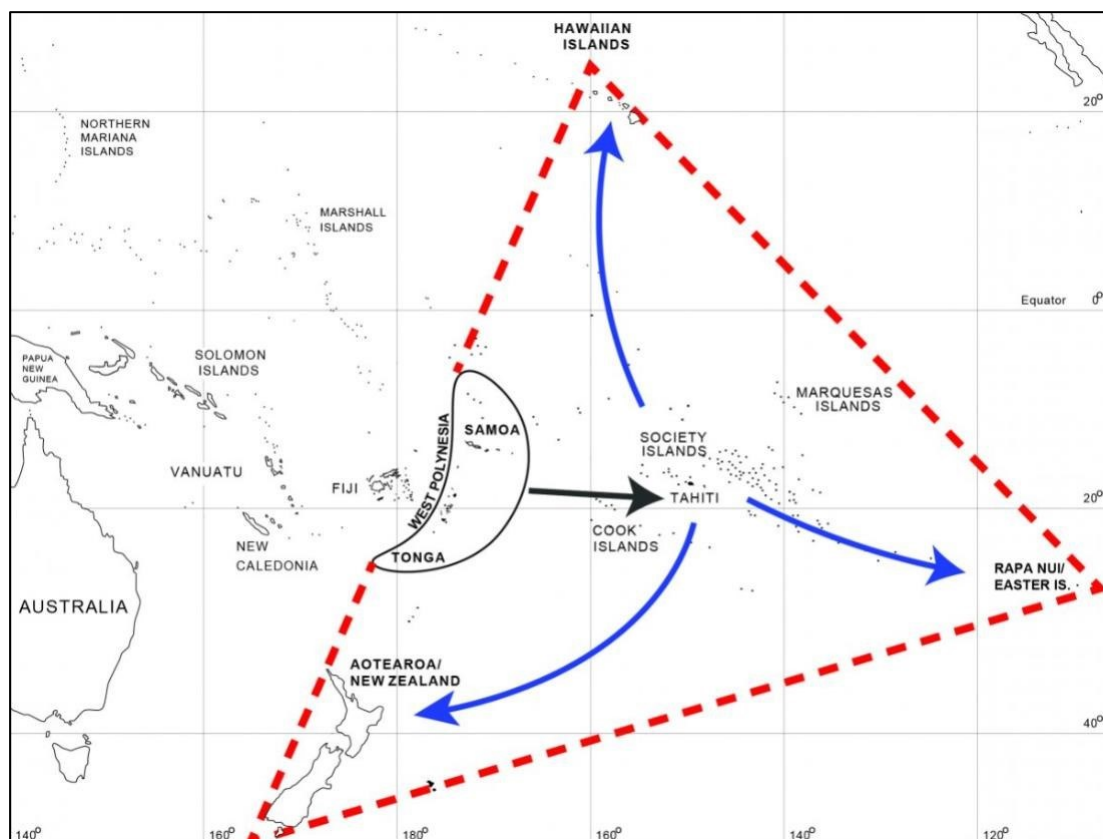
Sl. 3: Raširenost jezičnih skupina na području Oceanije i povezanost s lapitskom kulturom

Izvor: Hung i dr., 2011.

2.2. Polinezijska migracija

Polinezijska migracija označava migracijski fenomen između 3000 i 1000 godina pr. Kr., kada su Polinežani preplovili područje Tihog oceana, naseljavajući i povezujući udaljene otoke. Ova migracija nije samo rezultirala širenjem ljudske populacije, već i razvojem jedinstvenih kultura, tehnologija i navigacijskih vještina. Jedna od najistaknutijih karakteristika polinezijske migracije je visoko sofisticirana navigacijska vještina koja je omogućila Polinežanima uspješnu plovidbu, korištenjem zvijezda, vjetra, valova, ptica i drugih prirodnih znakova. Polinežani su razvili tehniku plovidbe poznatu kao „wayfinding” (sposobnost navigacije bez upotrebe modernih instrumenata) koja je omogućila precizno usmjeravanje prema odredištima, čak i kad je horizont bio jedina točka orijentacije. Polinežani su započeli migracije koristeći dugačke čamce s veslima. Naselili su udaljene otoke poput Havaja, Novog Zelanda i Tahitija. Polinezijski trokut, stvoren na ideji koju je skovao francuski istraživač Dumont D’Urville 1820-

ih, bio je proizvod dugog istraživanja (Slika 4) (Barcham i dr., 2009.). Period naseljavanja i širenja stanovništva kretao se od Melanezije do Samoe i Tonge, te se s vremenom stanovništvo proširilo na istočnu Polineziju sve do Uskršnjeg otoka, sjeverno do Havaja i konačno, prije oko tisuću godina, južno do Novog Zelanda (Howe, 2003). Ove tri skupine otoka su definirale široke kulturne skupine s jakim sličnostima u jeziku i kulturi (Barcham i dr., 2009.).

Sl. 4: Polinezijski trokut širenja prema sjeveru, istoku i jugu (Clark, 2021.)

Primjerice, Havaji su razvili bogatu kulturu hula plesa i ukulele glazbe, dok su Maori iz Novog Zelanda razvili poznate „moko“ tetovaže i „haka“ ples. Arheološka istraživanja diljem Polinezije pružaju uvid u život i aktivnosti Polinežana tijekom migracija. Otkriveni su drevni ostaci naselja, alatki, keramike i drugih artefakata koji prikazuju njihove tehnološke i kulturne prakse. Osim toga, proučavanje genetike pomaže u razumijevanju migracijskih puteva i međusobnih veza između različitih polinezijskih populacija (Clark, 2021.). Ponovo možemo iskoristiti jezik kao jedan od glavnih poveznica svih naroda zahvaćenih u Polinezijskom trokutu, u kojem su očigledne sličnosti u riječima i izrazima (Tablica 1). Polinezijska migracija je ostavila dubok utjecaj na suvremene kulture i identitete u Oceaniji. Mnoge države i teritoriji u regiji slijede tradicije i običaje svojih predaka, čime održavaju povezanost s prošlošću.

Također, migracijsko nasljeđe utječe na turizam, umjetnost i kulturne priredbe, čime se čuva baština Polinezije.

Tab. 1: Jezične sličnosti jezika Polinezijskog trokuta

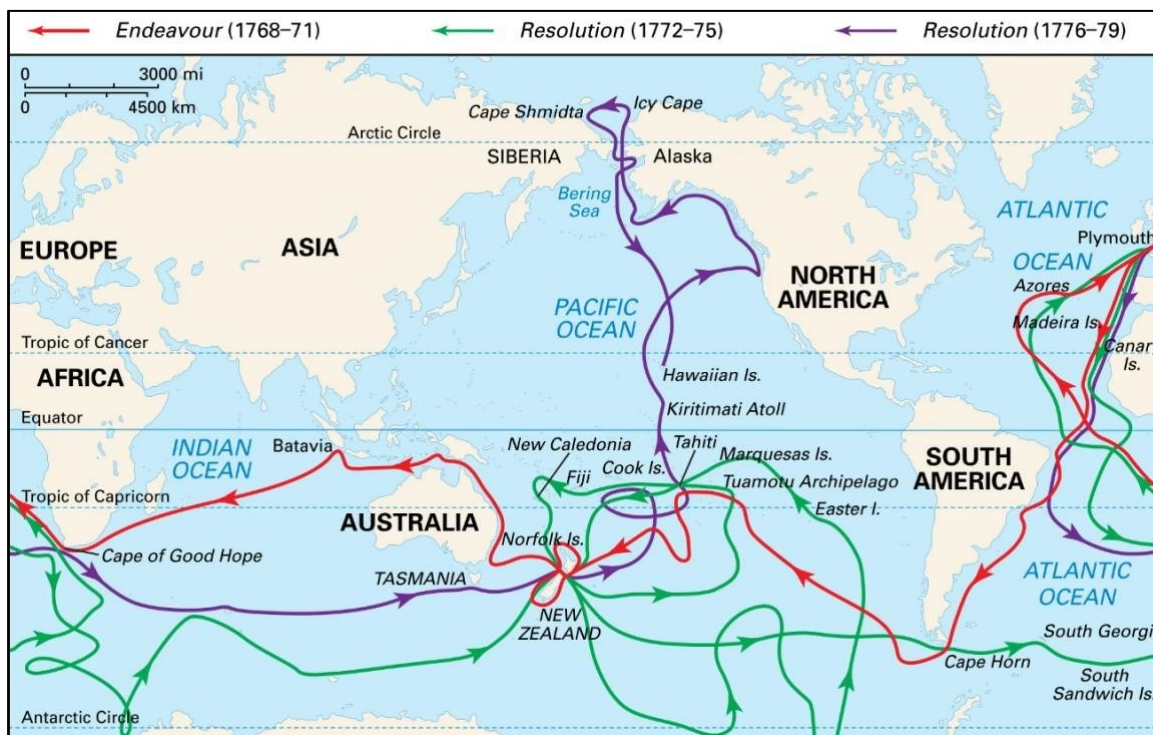
Jezik	"Jedan"	"Dva"	"Tri"
tonganski	taha	ua	tolu
samoanski	tasi	lua	tolu
maorski	tahi	rua	toru
rapanua	tahi	rua	toru
havajski	kahi	lua	kolu

Izvor: autor prema podacima Clark, 2021.

2.3. Razdoblje kulturne diverzifikacije

Razdoblje od 1200. do 1800. godine u Oceaniji je obilježeno značajnom kulturnom diverzifikacijom među različitim otočnim zajednicama. Došlo je do daljnjeg razvoja kultura, umjetnosti, religija i društvenih struktura među lokalnim populacijama. Razdoblje karakterizira dublje međusobno povezivanje otočnih zajednica kroz razvoj trgovine i međusobnu razmjenu znanja. Od 1200. do 1450. godine, Oceaniju je naseljavao niz međusobno povezanih zajednica, te su ogromne udaljenosti između mnogih polinezijskih otoka značile da su brojna društva bila donekle izolirana, ali postoje dokazi o stalnoj trgovini između svih njih (Getz i O'Connor, 2022.). Kulturna diverzifikacija je utjecala i na društvene strukture i organizaciju. Otočne zajednice su razvijale različite oblike vlasti, hijerarhije i ekonomske organizacije. Neke skupine su postale više centralizirane s vladarima ili vladajućim slojevima, dok su druge preferirale egalitarne sustave. Ove različite društvene strukture su odražavale specifične okolišne i kulturne uvjete svakog otoka (Getz i O'Connor, 2022.). Tijekom ovog razdoblja, interakcije i migracije stanovništva između otočnih zajednica su postale intenzivnije. Trgovina između otoka je omogućila razmjenu različitih dobara, što je dalje utjecalo na širenje ideja, tehnologija i kulturnih utjecaja među različitim skupinama. Umjetnost je postala dublje ukorijenjena u svakodnevni život otočnih zajednica. Skulpture, posude, tkanine i drugi umjetnički predmeti

postali su načini izražavanja identiteta i duhovnosti. Religija je također postala sve sofisticiranija i raznolikija. Uz kulturnu diverzifikaciju dolazi i raznolikost jezika i običaja. Otoci su postali jezično izolirani, što je rezultiralo razvojem različitih jezičnih grupa i dijalekata. Jezična diverzifikacija je omogućila izolaciju između različitih zajednica i snažnu povezanost unutar istih zajednica. Osim toga, lokalni običaji, ceremonije i tradicije postali su ključni aspekti identiteta, pridonoseći disperziji kultura u regiji. Broj stanovnika je bio u stalnom porastu, te je uspostavljena ekonomija viška koja je proizvela složenu arhitekturu, umjetnost i pomorski trgovački sustav (Miksic i dr., 2020.). Dizale su se i padale dinastije vođa u skladu s promjenjivom dostupnošću resursa, duhovnim preferencijama i sukobima, posebice jer su se veće populacije natjecale oko zemlje. Europski kolonizacijski doseljenici u 16. stoljeću i njihovo oruđe, materijali, oružje te umjetnički i arhitektonski koncepti, često su bili uključeni u autohtone društvene sustave, pomažući nekim skupinama da povećaju svoju regionalnu moć i utjecaj (Miksic i dr., 2020.). Europsko istraživanje Pacifika je počelo sa Španjolcima i Portugalcima, koji su do kasnih 1500-ih kolonizirali Filipine i otkrili neke oceanijske otoke (Kjellgren, 2004.). Međutim, 1600. godine velika većina Pacifika još je uvijek bila neistražena. No u 17. i 18. stoljeću, istraživači iz Nizozemske, Francuske i Engleske počinju istraživati Pacifik. Nizozemsko istraživanje Pacifika je kulminiralo putovanjem Abela Tasmana od 1642. do 1644. godine, koji je plovio južno od australskog kontinenta i naišao na Tasmaniju i Novi Zeland, a kasnije je posjetio Tongu, Fidži i Bismarckov arhipelag (Kjellgren, 2004.). Iako su i druge države sudjelovale, Britanci i Francuzi su dominirali istraživanjem Pacifika u 18. stoljeću. Daleko najstručniji i najuspješniji od istraživača iz tog razdoblja je bio engleski istraživač James Cook, koji se tijekom svoja 3 putovanja (Slika 5) susreo s mnogim pacifičkim kulturama i sakupio prve zbirke pacifičkih predmeta koje je odnio u Europu. Zahvaljujući naporima europskih istraživača, do 1800. godine je gotovo cijela regija Oceanije ucrtana na karti i istodobno postaje veliki interes Europe (Kjellgren, 2004.). Iako se može reći da je europska kolonizacija počela od 16. stoljeća, 19. i 20. stoljeće se ipak ističe kao izrazito kolonijalno i obilježeno većim društveno-gospodarskim i socijalnim problemima, naročito migracijama.

Sl. 5: Putovanja Jamesa Cooka u 18. stoljeću

Izvor: Britannica, 2023.

2.4. Razdoblje europske kolonizacije

Europska kolonizacija Oceanije u 18. i 19. stoljeću predstavlja jedno od ključnih razdoblja u povijesti Oceanije, obilježeno susretom europskih istraživača i naseljenika s autohtonim stanovništvom regije. Migracije, koje su bile središnji dio tog procesa, dovele su do demografskih, kulturnih i ekonomskih promjena. Oceanija je doživjela intenzivni val migracija tijekom 18., 19. i 20. stoljeća. Potencijalna bogatstva resursa poput drva, ruda, egzotičnih plodova i začina, privukla su brojne europske kolonijalne sile. Do 1900. je čitava Oceanija bila kolonizirana. Kolonizacija je imala značajan utjecaj na broj stanovnika, koji se u tom razdoblju naglo mijenjao (Tablica 2 i Tablica 3) (Caldwell i dr., 2001.). Tablica 2 i Tablica 3 prikazuju prvobitan pad broja stanovnika od 1850. do 1900. godine. Razlozi tome su krčenje šuma i krađa zemljišta domaćem stanovništvu od strane kolonijalnih sila, širenje i dolazak novih bolesti te protjerivanje autohtonog stanovništva ili njihovo pogublivanje (Caldwell i dr., 2001.). Autohtono stanovništvo je bilo prisiljeno migrirati uslijed dolaska Europljana. Europljani su oduzimali svo zemljište i resurse domaćem stanovništvu, te su sve poslove, kojih je ionako bilo malo, dali svojim dovedenim radnicima. Mnogi su stanovnici također bili prisiljeni migrirati u obliku prekooceanske trgovine robljem. Između 1863. i 1904. preko 62 tisuće ljudi iz Melanezije je naselilo Queensland radi obavljanja poljoprivrednih poslova (Parnaby, 1964.).

Vanuatu je službeno dao oko 30 tisuća registriranih radnika, Solomonski otoci i otočje Santa Cruz su 1880-ih dali oko 13 tisuća radnika i Nova Gvineja oko 16 tisuća radnika, što je pridonijelo značajnoj depopulaciji oceanijskih otoka (Parnaby, 1964.). Iako se značajan utjecaj na pad stanovništva pripisuje dolasku novih bolesti i nemilosrdnosti europskih doseljenika, prisilne migracije domaćeg stanovništva itekako su uzele maha u konačnom broju. Može se primijetiti da, gledajući apsolutno, Polinezija i Mikronezija zabilježuju poprilično sličan pad, od oko 50 tisuća stanovnika, dok Melanezija bilježi pad od nešto više od 100 tisuća stanovnika. Relativno gledajući, najveći pad bilježi Mikronezija s 36%, zatim nešto manje Polinezija s 31% i najmanje najmnogoljudnija Melanezija s 12%. Idućih 50 godina bilježi porast broja stanovnika u sve 3 geografske cjeline. Porast broja stanovnika se veže uz izume novih lijekova i napredak u medicini, intenzivno naseljavanje novih prostora, visok prirodni priraštaj te ekonomsku pomoć matičnih zemalja prema kolonijama. Što se tiče migracija u tom razdoblju, one su najviše bile radnog karaktera. Dva temeljna migracijska obrasca bili su migracije unutar regije, odnosno iz siromašnije ka bogatijoj državi, te migracije izvan regije, najviše u Novi Zeland, Australiju i Sjedinjene Američke Države. To je značilo da su doznake članova obitelji koji žive u inozemstvu postale primarni izvor prihoda u mnogim pacifičkim zemljama (Rallu i Ahlburg, 1999.). Vidi se da je daleko najveći apsolutni porast na području Melanezije, koja je povećala broj stanovnika za 1,3 milijuna. Slijedi Polinezija, koja bilježi porast za oko 100 tisuća stanovnika, te na posljednjem mjestu Mikronezija, koja bilježi porast za malo manje od 70 tisuća stanovnika. Relativno gledajući, najveća promjena se dogodila na prostoru Melanezije, kojoj se stanovništvo povećalo za 162% u odnosu na 1900. godinu. Slijedi Polinezija s porastom od 117%, dok najmanji porast bilježi Mikronezija sa 70%.

Tab. 2: Kretanje broja stanovnika (u tis.) Oceanije i promjena (%) u razdoblju 1850. - 1900.

Geografska cjelina	1850.	1900.	Promjena (%)
Polinezija	160	110	-31
Mikronezija	140	90	-36
Melanezija	905	800	-12

Izvor: autor prema podacima Caldwell i dr., 2001.

Tab. 3: Kretanje broja stanovnika (u tis.) Oceanije i promjena (%) u razdoblju 1900. – 1950.

Geografska cjelina	1900.	1950.	Promjena (%)
Polinezija	110	239	+117
Mikronezija	90	153	+70
Melanezija	800	2095	+162

Izvor: autor prema podacima Caldwell i dr., 2001.

Kolonizacija Oceanije je imala kompleksan utjecaj na regiju. Prvo, europska kolonizacija je dovela do velikih promjena u političkoj i društvenoj strukturi. Autohtone zajednice su često bile potisnute i lišene svoje zemlje i resursa, a njihove tradicionalne institucije i način života bivali narušeni (Caldwell i dr., 2001.). Uspostavljeni su novi oblici vlasti, kao što su kolonijalne uprave, kako bi kontrolirali teritorij i resurse. Ekonomski utjecaji su također bili značajni. Europski naseljenici su uvodili svoje gospodarske sustave i trgovinske mreže, često na štetu lokalnih zajednica. Mnoge autohtone kulture i tehnike proizvodnje su potisnute u korist europskih. Trgovina i eksploatacija resursa su doveli do stvaranja ekonomske nejednakosti između europskih kolonijalnih vlasti i autohtonih zajednica. Kultura i identitet također su bili značajno pogođeni. Kolonizacija je donijela susret različitih kultura, što je rezultiralo miješanjem običaja, jezika i vjerskih uvjerenja. Ova dinamika je stvorila nove identitete koji često kombiniraju europske i autohtone elemente. Međutim, često je dominirajuća europska kultura potiskivala autohtone kulturne izraze.

3. POSTKOLONIJALNE MIGRACIJE

Postkolonijalne migracije označavaju migracije koje su uslijedile nakon završetka europske kolonizacije. Migracije koje su se dogodile u tom razdoblju obilježene su kompleksnošću i raznolikošću. Postkolonijalne migracije u Oceaniji od 1950. do 2000. godine obilježavaju kontinuitet i promjene u migracijskim uzorcima. Od završetka Drugog svjetskog rata i pojave novih oblika vlasti, posvuda u svijetu su se odvijali lokalni društveni procesi i prakse u kontekstu univerzalnog modela nacionalne države (Webley-Smith, 2007.). Postkolonijalne države Oceanije su tada u stalnom pregovaranju o uklapanju između, s jedne strane, lokalnih institucija i praksi formiranih u kolonijalnoj eri, i s druge strane, izvana nadzirane ideje države i nacije. Rezultat je širok izbor političkih oblika koji se mogu naći na golemom području Oceanije (McDonell i Regenvanu, 2022.). Države postaju hibridi domaćeg i kolonijalnog, uz

značajne neravnoteže koje se pojavljuju unutar nametljivog modela nacionalne države od strane bivšeg kolonijalnog vođe. Međutim, mogu se smatrati funkcionalnima zbog načina na koje održavaju svakodnevni red i distribuiraju resurse. Kolonijalne sile imaju sve veću potrebu da pomaknu svoje kolonije bliže matičnoj državi i njenom teritoriju. Tako se Novi Zeland rano odlučio riješiti kolonijalizma, te je naporno radio na dekolonizaciji Samoe, Cookovih otoka, Niuea i Tokelaua, dok je Australija napustila planove za Papuu Novu Gvineju (Davidson, 2008.). Sve je to uzrokovalo teško postizanje osjećaja nacionalnosti u mnogim dijelovima Oceanije, posebno na mjestima kao što su Papua Nova Gvineja, Solomonski otoci i Vanuatu gdje ekstremna kulturna i jezična fragmentacija usporava stvaranje zajedničkog identiteta, te na područjima koja su privukla značajan broj stalnih doseljenika iz Europe ili Azije (Webley-Smith, 2007.). Razdoblje od 1950. do 2000. bilježi najveći porast broja stanovnika u povijesti Oceanije (Tablica 4). Može se uočiti da je najveći apsolutni porast zabilježila najnaseljenija Melanezija, s malo manje od 2,1 milijun na malo manje od 6,5 milijuna stanovnika. Slijedi najmanje naseljena Mikronezija, koja također bilježi značajan porast, s oko 150 na 527 tisuća stanovnika. Najmanji, ali i dalje ogroman porast bilježi Polinezija, s 239 na 620 tisuća stanovnika. Relativno gledajući, najveći porast doživjela je najmanje naseljena Mikronezija, s porastom od čak 244%. Zatim slijedi najmnogoljudnija Melanezija koja također bilježi utrostručenje broja stanovnika, no manje od Mikronezije, od 210%. Najmanji, ali i dalje značajan porast bilježi Polinezija, s porastom od 159%. Za to je najzaslužniji visoki prirodni priraštaj, potaknut obnovom domorodačkog identiteta te općim razvojem u medicini, zdravstvu i obrazovanju.

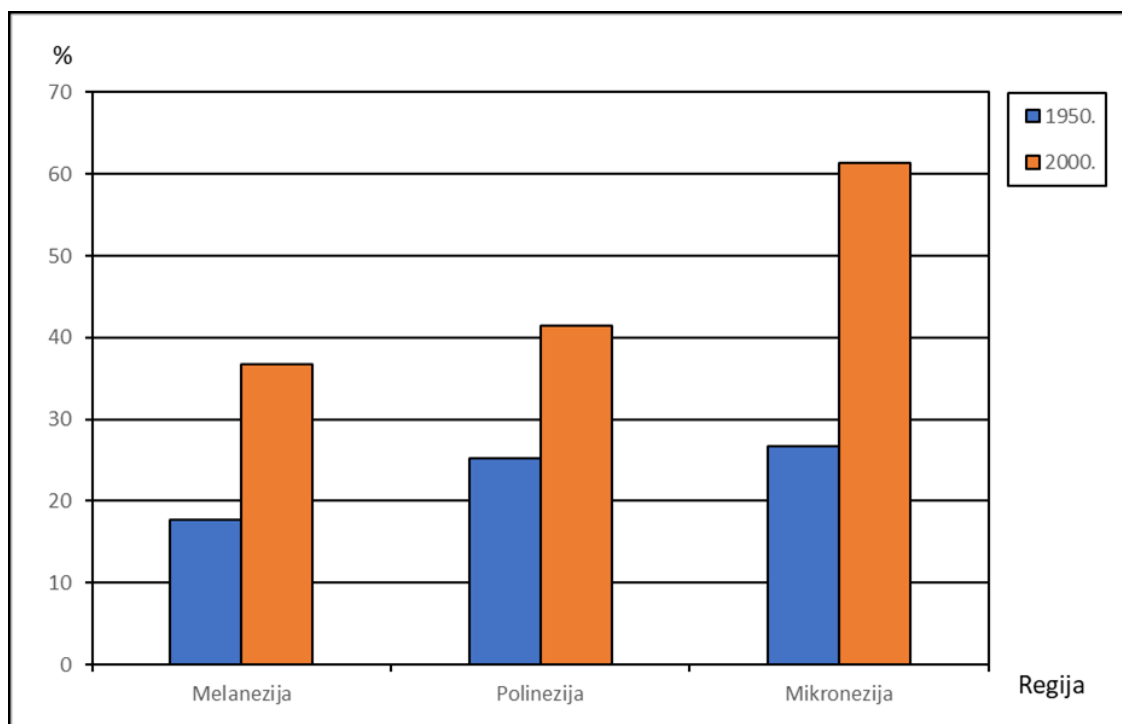
Tab. 4: Kretanje broja stanovnika (u tis.) Oceanije i promjena (%) u razdoblju 1950. – 2000.

Geografska cjelina	1950.	2000.	Promjena (%)
Polinezija	239	620	+159
Mikronezija	153	527	+244
Melanezija	2095	6498	+210

Izvor: autor prema podacima Caldwell i dr., 2001.

Dok je razina prirodnog priraštaja europskih doseljenika pala krajem 19. stoljeća, domorodačko stanovništvo Pacifika, kao i ono u Australiji i Novom Zelandu, je odgodilo početak svog opadanja za gotovo još jedno stoljeće sve do kasnih 1960-ih i ranih 1970-ih. Očekivano trajanje života Polinezije, Mikronezije i Melanezije pri rođenju se popelo na oko 72, 70 odnosno 60

godina (Caldwell i dr., 2001.). Što se migracija tiče, najučestalije su bile migracije manji otok – veći otok, te migracije selo – grad. Takvi tipovi migracija su tipični za ekonomske migrante, koji radi manjka zaposlenja migriraju u gradove i veće otoke u potrazi za boljim životom. Nerazmjern broj stanovnika je emigrirao na Novi Zeland i u Sjedinjene Američke Države, a manji broj u Australiju. Tijekom posljednje četvrtine 20. stoljeća migracije iz Oceanije u Australiju su se promijenile kao rezultat administrativnih i zakonodavnih promjena, dok je Novi Zeland primio veliki broj polinezijskih migranata, tako da je do 2000. jedna četvrtina ukupnog polinezijskog stanovništva Oceanije (osim Maora) živjela tamo (Rallu i Ahlburg, 1999.). Prema Rallu i Ahlburg (1999.) do ranih 1990-ih 42% Tonganaca i gotovo 50% Samoanaca je živjelo u inozemstvu, uglavnom na Novom Zelandu, u Australiji i u Sjedinjenim Američkim Državama. Novčane doznake tih skupina predstavljaju važan izvor prihoda. Migracije manji – veći otok i selo – grad, jako su utjecale na povećanje stope urbanizacije na oceanijskim otocima, koja je između 1950. i 2000. najviše narasla na prostoru Mikronezije, za golemih 122%. Slijedi Melanezija, koja kao najnaseljenija geografska cjelina regije bilježi veliki rast od 105%, dok najmanji rast od 64% bilježi Polinezija (Slika 6).

Sl. 6: Udio urbanog stanovništva po regijama Oceanije 1950. i 2000. godine

Izvor: autor prema Caldwell i dr., 2001.

Prostor Oceanije se često kroz povijest nije razmatrao kao imigracijsko žarište jer nemaju problema sa stanovništvom zbog svoje relativno male veličine. Ali zapravo se suočavaju s

mnogim populacijskim problemima. Oceanija je kroz drugu polovicu 20. stoljeća doživljavala brze stope prirodnog priraštaja stanovništva, koje su pokušavale smanjiti međunarodne migracije. Glavni problem bilježenja migracijskih trendova su nerazvijeni i zaostali načini prikupljanja podataka o kretanjima stanovništva. Migracije u tadašnje doba nisu uključivale veliki broj ilegalnih dolazaka, kao što je bio slučaj u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama. To ne znači da ih nema, samo je njihov broj jako mali. Australijski i novozelandski podaci pokazuju da se većina neto migracija od 1980. sastoji od kratkoročnih kretanja i to je rastući trend od 1986. Izuzetak su bili fidžijski migranti etničkog indijskog podrijetla koji su od 1988. uglavnom emigrirali u Australiju i Novi Zeland s dugoročnim vizama (Rallu, 1996.). Glavni obrazac ilegalne migracije se sastojao od dolaska s kratkoročnom vizom, prekoračenja boravka, izbjegavanja popisivanja neodgovaranjem na popisni upitnik, kasnije reguliranja svog statusa i odazivanja na upitnik (Hayes, 1985.). Tablica 5 prikazuje ukupan broj migranata u tom razdoblju, te najpoželjnije destinacije migranata po ukupnom broju.

Tab. 5: Broj migranata po državi podrijetla i državi u koju migriraju 1981.-1991.

Država useljenja	Fidži	Samoa	Tonga	Cookovi Otoci
SAD	8400	2743	5442	-
Kanada	10350	-	-	-
Australija	18220	5380	2110	875
Novi Zeland	11375	11400	5620	1560
Američka Samoa	-	5030	510	-

Izvor: autor prema Rallu, 1996.

U tablici se može vidjeti da je najveći broj migranata otišao u Novi Zeland i Australiju, te malo manji u Sjedinjene Američke Države. Glavni razlozi za to su blizina receptivnih centara Australije i Novog Zelanda, sličnosti među njihovim prirodno-geografskim obilježjima te postojanje oceanijskih dijaspora od ranijih iseljavanja. Najčešće su bile migracije u potrazi za zaposlenjem. Razlika između migracija u SAD i Australiju i Novi Zeland, u tom razdoblju je bila radnički orijentirana. Više obrazovani i kvalificirani radnici češće su emigrirali u SAD zbog šire ponude bolje plaćenih poslova u njihovoj struci. Obrtnici, precizni radnici, operateri, proizvođači i tvornički radnici u SAD-u u usporedbi s istim radnicima u Australiji i Novom Zelandu čine manje od 50% oceanijskih zaposlenika u Sjedinjenim Američkim Državama, puno manji udio nego u Australiji i na Novom Zelandu. Također treba uzeti u obzir i ukidanje proceduralnih uvjeta za ulazak u SAD za državljane Tonge, Samoe i Fidžija, te slobodno kretanje u Australiju i Novi Zeland. Razdoblje od 1981. do 1991. bilježi i značajan broj

povratnih migranata (Tablica 6). Povratni migranti u Oceaniji su definirani kao osobe rođene na otocima, koje su popisane u otočnim zemljama koji su na ispitivanju izjavili da su boravili u inozemstvu kao njihovom prijašnjem prebivalištu. Oceanijska društva su doživjela masovne migracije prema zemljama u koje njihovi građani imaju slobodan pristup, što je vjerojatno razlog zašto su stope povratne migracije više na Fidžiju i Tongi.

Tab. 6: Broj i postotak povratnih migranata 1981. – 1991.

Država porijekla	Broj povratnika	Broj migranata	Postotak povrata (%)
Fidži	2369	23500	10,1
Američka Samoa	720	18000	4
Tonga	1722	18800	9,2
Cookovi Otoci	858	17800	4,8

Izvor: autor prema Rallu, 1996.

Migracije su naglo porasle uslijed sticanja neovisnosti, što je Samoa učinila 1962., Cookovi Otoci 1965., Američka Samoa 1967. te Fidži i Tonga 1970. Razlog je kao i najčešće potraga za boljim životom, potaknuta lošim mogućnostima zapošljavanja na otocima nakon osamostaljenja.

4. SUVREMENE MIGRACIJE

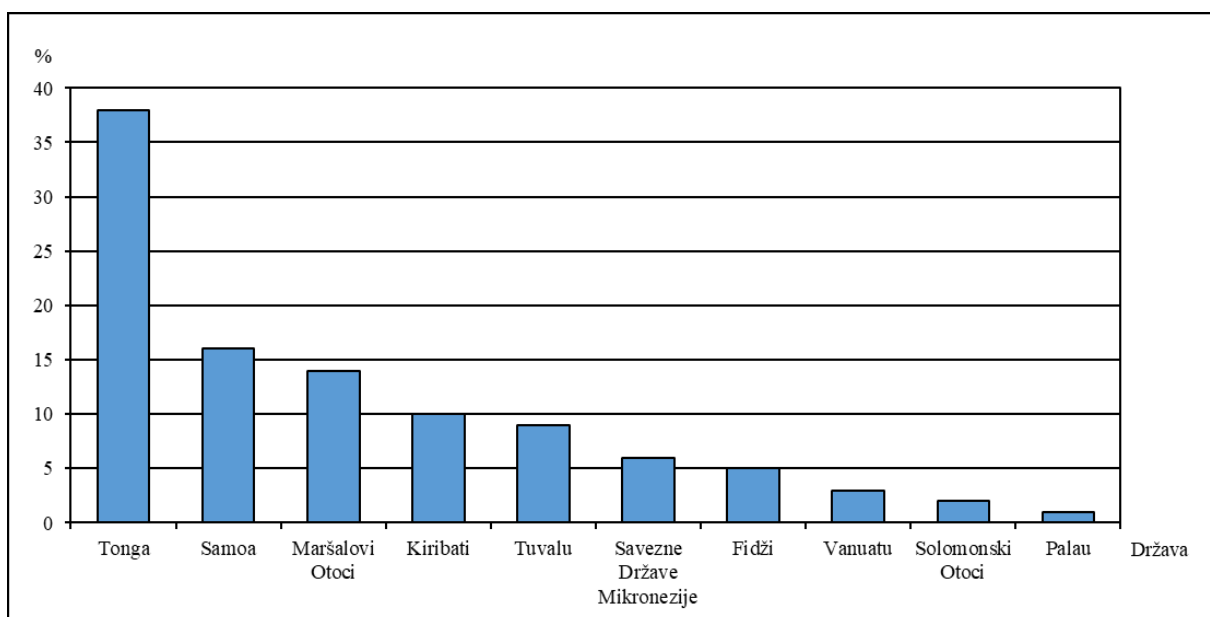
U suvremenom dobu su migracije duboko utječu na društva. Različiti čimbenici poput promjena u ekonomiji, političkih nestabilnosti, klimatskih varijacija i tehnoloških napredaka su složeno isprepleteni i generiraju migracijske obrasce koji zahtijevaju sveobuhvatan pristup proučavanju i razumijevanju. U tom kontekstu, Oceanija svjedoči o znatnim promjenama u migracijskim oblicima tijekom 21. stoljeća. Suvremene migracije u Oceaniji reflektiraju tekuće globalne izazove i promjene. Jedan od ključnih elemenata koji oblikuje migracijske tokove u Oceaniji je utjecaj klimatskih promjena. Promjene u okolišu, poput porasta razine mora i učestalijih prirodnih nepogoda, prisiljavaju lokalno stanovništvo na prilagodbu, a često i na migraciju prema stabilnijim područjima, te ovaj tip migracija, poznat kao „okolišne migracije“ ili „klimatski migracijski tokovi“, zahtijeva posebnu pozornost, budući da implicira potrebu za prilagodbom politike i infrastrukture kako bi se zaštitili migranti i osigurala održiva budućnost (Bautista i dr., 2022.). Paralelno s klimatskim izazovima, ekonomske migracije igraju ključnu ulogu u oblikovanju migracijskih obrazaca. Lokalno oceanijsko stanovništvo se često suočava s ograničenim prilikama za zapošljavanje i slabim ekonomskim napretkom na manjim otocima, što potiče migracije prema urbanim središtima, većim otocima ili čak izvan regije. Ograničenja mobilnosti zbog COVID-19 su također poremetila migraciju radne snage u Oceaniji. Kao

rezultat pandemije COVID-19, sve zemlje u Oceaniji su uvele stroga granična ograničenja, uključujući zatvorene zračne luke, morske luke i kopnene granične prijelaze te stroge mjere i karantene. Najbolji primjer za to je Fidži, kojem turizam čini čak 35% BDP-a (Migration Data Portal, 2022.). Broj turističkih dolazaka na Fidži je drastično pao s 1,3 milijuna u 2019. na nešto manje od 240 tisuća u 2020. i na samo 32 tisuće u 2021., pri čemu je drastično smanjena zarada od turizma. Upravo radi toga se velik broj stanovnika Fidžija morao iseliti i tako potražiti zaposlenje negdje drugdje. Tisuće oceanijskih migranata su izgubili posao zbog krize ili pravo na rad zbog isteka izvorne vize u Australiji i Novom Zelandu. Rastuća nezaposlenost i nemogućnost putovanja ili rada u inozemstvu zbog ograničenja povezanih s COVID-om su doveli do značajnog pada doznaka, za koje je navedeno da čine značajan udio u domaćem BDP-u. Sve navedene stavke su potaknule daljnje migracije u narednom periodu.

4.1. Ekonomske migracije

Ekonomske migracije u Oceaniji se odnose na selidbe ljudi unutar regije ili prema drugim dijelovima svijeta radi ekonomske dobiti. Ovi migranti obično traže bolje mogućnosti zaposlenja, veće plaće i stabilnije uvjete života. Postoji nekoliko ključnih uzroka ekonomskih migracija u Oceaniji. Glavni je zasigurno nedostatak zaposlenja i ekonomske prilike na nekim manjim otocima, ograničeni resursi te uski gospodarski sektor koji rezultira nedostatkom radnih mjesta i nemogućnosti za ekonomski napredak. To potiče migrante da traže priliku u većim gradovima unutar iste regije ili čak prekooceanskim zemljama. Zatim niska plaća i nejednakosti. Niska primanja mogu prisiliti ljude da potraže bolje plaćene poslove izvan svoje zemlje. Aktivne su i ruralno-urbane migracije, te konstantan porast broja gradskog stanovništva. Migracije s ruralnih područja prema urbanim centrima su često potaknute kvalitetnim pristupom boljem obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i poslovnim prilikama. To često dovodi do koncentracije migranata u gradskim središtima, stvarajući pritisak na resurse i infrastrukturu. Ekonomske migracije mogu dovesti do „odljeva mozгова“, gdje visokoobrazovani pojedinci napuštaju svoje domovine u potrazi za boljim prilikama u inozemstvu (Dodani i LaPorte, 2005.). Tako se smanjuje kapacitet za inovacije i razvoj u zemljama podrijetla. Za mnoge oceanijske zemlje emigracija radnika može uzrokovati manjak ključnih zanimanja, ali također rezultirati dobrobiti doznaka migranata i novim vještinama među povratnicima. „Odljev mozgov“ najprisutniji je na Fidžiju, Papui Novoj Gvineji, Samoju i Tongi (Yamamoto i dr., 2012.). Migranti koji rade u drugim zemljama često šalju financijske doznake natrag svojim obiteljima. Doznake značajno doprinose domaćim ekonomijama, pomažući u smanjenju siromaštva i poboljšanju životnog standarda obitelji migranata. Doznake čine značajan udio u BDP-u država u regiji (Slika 7). Sedam od deset zemalja s najvećim primateljima doznaka u svijetu 2020. (po udjelu u BDP-u)

bile su u Oceaniji, uključujući 38% BDP-a Tonge, najvišeg na svijetu (Migration Data Portal, 2022.). Ostale su Samoa s 16%, Maršalovi Otoci s 14%, Kiribati s 10%, Tuvalu s 9%, Savezne Države Mikronezije s 6% i Fidži s 5%. Najmanji udio doznaka u BDP-u imaju Vanuatu (3%), Solomonski Otoci (2%) i Palau (1%).

Sl. 7: Udio novčanih doznaka u ukupnom BDP-u država u Oceaniji 2019. godine

Izvor: autor prema podacima Migration Data Portal, 2022.

4.2. Izbjegličke (političke) migracije

Izbjegličke migracije u Oceaniji proizlaze iz različitih uzroka, uključujući političke nesigurnosti, gospodarske nejednakosti i ljudska prava. Osobe koje traže azil zbog straha od progona ili kršenja ljudskih prava također često traže sklonište u Oceaniji. Mogu uključivati političke aktiviste, novinare ili pripadnike manjina koji se osjećaju ugroženo u svojim zemljama podrijetla. Od sredine 2021., zemlja koja je primila najviše izbjeglica bila je Papua Nova Gvineja s oko 12 tisuća (Migration Data Portal, 2022.). Društvene promjene koje dolazak izbjeglica može donijeti uključuju demografske promjene, kulturnu raznolikost i jezične izazove. Izbjeglance često dolaze s različitim vještinama i iskustvima. Njihova integracija u tržište rada može imati i pozitivne i negativne učinke na domaću ekonomiju. Dolazak izbjeglica može postaviti pitanja sigurnosti i zaštite, pogotovo ako se ne provode adekvatne sigurnosne provjere ili ako postoje strahovi od potencijalnih terorističkih prijetnji.

4.3. Obrazovne migracije

Obrazovanje i stjecanje vještina igraju važnu ulogu u migracijama pojedinca, te je ekonomski uspjeh migranta u zemlji odredišta u velikoj mjeri određen njegovim ili njezinim obrazovanjem, koliko su te vještine prenosive na tržište rada zemlje domaćina i koliko on ili ona ulažu u daljnje vještine nakon dolaska (Dustmann i Glitz, 2011.). Razlozi ovih migracija uključuju pristup sveučilištima, specifičnim studijskim programima te boljim mogućnostima za istraživanje i profesionalni razvoj. Australija i Novi Zeland su među vodećim destinacijama za obrazovne migrante u Oceaniji, zbog svojih visokokvalitetnih obrazovnih institucija i politika otvorenosti prema stranim studentima, naročito onima s prostora Oceanije.

4.4. Klimatske migracije

Kretanje osobe ili skupine uslijed klimatskih promjena se naziva klimatska migracija, odnosno migracija ljudi kao odgovor na klimatske čimbenike (Bautista i dr., 2022.). Trend globalne migracije u prekograničnom kretanju je u porastu, a posebno je Oceanija osjetljiva na učinke klimatskih promjena zbog specifičnog geografskog položaja država (Bautista i dr., 2022.). Najčešći uzroci migracija koji zahvaćaju ugrožene države Oceanije su porast razine mora, poplave i suše, dok za neke države problem predstavljaju tropski cikloni, olujni valovi, zakiseljavanje oceana i povećanje temperature zraka i mora. U većini država je kombinacija više različitih uzroka, te valja napomenuti da navedeni uzroci često nastaju jedni zbog drugih ili prate jedni druge, npr. poplava često prati pojavu olujnih valova, a olujni valovi često nastanu kao posljedica tropskih ciklona. Glavni pokretači migracijskih kretanja u Fidžiju, Kiribatiju, Nauruu, Niueu, Samoi, Tongi i Tuvaluu su porast razine mora, poplave i suše. Porast razine mora obuhvaća prodiranje slane vode u kopno, pretvaranje slatke vode u boćatu, povećano plavljenje obale i obalna erozija koja rezultira gubitkom zemlje, oštećenje i gubitak domova i infrastrukture i kontaminacija septičkih sustava morskom vodom (Bautista i dr., 2022.). Nadalje, 57% stanovništva Oceanije živi do 20 metara nadmorske visine, dok 39% živi do 10 metara nadmorske visine te je većina domova i poslovnih objekata napravljeno u obalnoj zoni, sve su države podložne olujnim valovima, poplavama i porastu razine mora (Bautista i dr., 2022.). Također uključuje i prisilno preseljavanje stanovništva koje živi u obalnim nizinskim područjima koraljnih atola na unutarnje dijelove otoka, što je slučaj na Tongi i Niueu. Radi toga je porast razine mora ključni izazov za Oceaniju. Poplave uzrokuju eroziju zemlje, te time i povećanu prijetnju proizvodnji i sigurnosti hrane. U nekim državama, kao što je Niue, poplave omogućuju širenje bolesti koje prenose komarci, kao što su groznica denga i malarija, dok u Samoi poplave često uzrokuju oštećenje vodoopskrbe i ograničeno generiranje električne energije. Suše kao treći najčešći uzrok i pokretač migracija, uzrokuje smanjenu dostupnost

slatke vode, poteškoće u uzgoju usjeva, pad proizvodnje, boćatu vodu i povećanu prijetnju proizvodnji i sigurnosti hrane. Neizbježan element u mnogim istraživanjima učinaka klimatskih promjena su promjenjivi obrasci ekstremnih događaja. Migracije često prate katastrofe jer zajednice traže vanjske izvore da nadopune smanjena sredstva za život, najčešće u obliku međunarodnih kružnih migracija (Campbell i Warrick, 2014.). Međunarodne kružne radne migracije su specifičan oblik migracija koji istovremeno uključuje odlazak, ali i povratak migranata u ishodišnu regiju, koji omogućuje zaradu na inozemnom tržištu rada, obično u socioekonomski razvijenijim zemljama, ali i boravak u domicilnom, obično manje razvijenom prostoru (Šarić, 2022.). Tropski cikloni posebno ugrožavaju Niue, Papuu Novu Gvineju, Solomonske Otoke i Vanuatu, a uzrokuju oštećenje i gubitak infrastrukture i javnih dobara, poplave i olujne valove. Posebno labilne na olujne valove su Papua Nova Gvineja, Samoa, Solomonski Otoci, Tuvalu i Vanuatu. Najlabilnija država je Samoa, gdje 70 do 80% stanovništva živi do 1km udaljenosti od obale (Samoa Bureau of Statistics, 2016.). Olujni valovi uzrokuju poplave, prodiranje slane vode, obalnu eroziju koja rezultira gubitkom zemlje, oštećenje, gubitak domova i infrastrukture; kontaminaciju septičkih sustava morskom vodom i uništavanje vegetacije. Zakiseljavanje oceana i povećanje temperature zraka i mora predstavlja ugrozu za Samou, Tongu i Tuvalu, jer te 3 države sadrže najveći broj niskih koraljnih grebena i otoka. Uzrokuju izbjeljivanje koralja, ugrožava život velikih školjkaša, školjkaša i riba koji čine temelj u prehrani lokalnog stanovništva, cvjetanje algi koje mogu ubiti ptice, ribe i morske sisavce i degradaciju grebena. Migracija može biti privremena, sezonska ili stalna, ovisno o učestalosti i značaju klimatskih promjena. Migracija se također može dogoditi interno (kretanje unutar države) ili međunarodno (kretanje izvan države). U državama u kojima je došlo do prisilne klimatske migracije, unutarnja migracija je česta pojava, a javlja se u svim oceanijskim državama. Unutarnje migracije u Oceaniji su ruralno-urbane migracije, migracije iz nižih u područja više nadmorske visine i migracije manji-veći otok. Međunarodne migracije su također prisutne u svim državama, iako su jako rijetko klimatskog karaktera, a ponajviše zbog rada, obrazovanja i medicinske skrbi (Bautista i dr.). Najučestalije receptivne države su Novi Zeland, Australija, Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo i Kanada, dok unutar regije prednjači Fidži. Većina vlada oceanijskih država naporno radi na misiji suzbijanja posljedica klimatskih promjena, kroz vladine programe i projekte za sprječavanje masovnog iseljavanja, istraživanje uzroka, efektivniju pripremu za nadolazeće nepredvidljive okolnosti te kroz edukacije i socijalne pomoći stanovništvu (Bautista i dr., 2022.). Vlade većine ugroženih država iznijele su neke planove i strategije za suzbijanje negativnih posljedica klimatskih promjena te daljnjeg iseljavanja stanovništva. Jedna od njih je Tonga, čije je vlada razvila 3 strategije borbe protiv klimatskih promjena: 1. Premještanje infrastrukture, stambenih objekata i ranjivih

zajednica u unutrašnjost i dalje od obale; 2. Provođenje istraživanja i sudjelovanje u društvenim, regionalnim i međunarodnim forumima za razvoj planova preseljenja; 3. Zaštita obale i razvijanje održive infrastrukture kako bi zadržali stanovništvo u državi (Bautista i dr., 2022.). S druge strane, neke države čak i potiču iseljavanje svog stanovništva. Primjerice, vlada države Kiribati potiče iseljavanje svojih stanovnika, ali u svrhu zaposlenja, a naročito iz glavnog grada Tarawe koji se suočava s raznim problemima vodoopskrbe radi velike koncentracije stanovništva. Vlada Kiribatija razvila je Nacionalnu politiku migracije radne snage Kiribatija 2015. kao dio vladine dugoročne strategije prilagodbe klimatskim promjenama. Pružanje podrške, kao što je pravna pomoć, obuka prije odlaska za privremene i sezonske radnike i usluge na licu mjesta u zemljama odredišta te jačanje angažmana s dijasporom Kiribatija u Australiji, Novom Zelandu i Fidžiju (Government of Kiribati, 2015.). Očekivano je da će se migracije uzrokovane klimatskim promjenama nastaviti i postupno povećavati u cijeloj regiji Oceanije, a vlade bi trebale uspostaviti politike koje štite svoje građane od prisilnih preseljavanja. Izazovi migracija u Oceaniji zahtijevaju određena financijska sredstva i resurse zemalja koje su njima izuzetno ograničene, te su ograničene sviješću i edukacijom o utjecajima klimatskih promjena (Bautista i dr., 2022.). Vlade otočnih država u Oceaniji trebale bi i mogu riješiti probleme klimatskih promjena ulaganjem u istraživanja i analize podataka o migracijskim obrascima te sporazumima s međunarodnim zajednicama i institucijama za pomoć pri financiranju. Unatoč sve češćim migracijama u idućim godinama, projekcija broja stanovnika za idućih 20 godina prikazuje porast broja stanovnika u sve 3 velike geografske cjeline Oceanije (Tablica 7). Povećanje broja stanovnika će stvarati dodatan pritisak na okoliš i resurse, čineći prostor Oceanije još labilnijim i podložnijim klimatskim migrantskim krizama i raseljavanjima, pritiskom na ionako neznatne zalihe pitke vode i plodnog tla te rastom urbanog stanovništva i širenjem gradova. Veliki porast se očekuje u najmnogoljudnijoj Melaneziji, dok Mikroneziju i Polineziju očekuje manji porast.

Tab. 7: Projekcija broja stanovnika (u tis.) Oceanije za 2033. i 2043.

Geografska cjelina	2023.	2033.	2043.
Melanezija	6028	7136	8371
Mikronezija	280	296	310
Polinezija	345	353	360

Izvor: autor prema Statistics for Development Division, 2022.

5. ZAKLJUČAK

Gledajući povijest, jasno je da su migracijske kretnje bile uobičajena praksa i uspješno sredstvo prilagodbe u regiji, te se u tome stanovništvo Oceanije ne razlikuje od stanovništva u drugim regijama svijeta, jer su migracije sastavni dio ljudske povijesti (Frohlich i Klepp, 2018.). Prvi stanovnici otoka su svojim migracijama osnovali kompleksne društvene strukture i kulturnu raznolikost koja i danas ostavlja trag. Kolonijalno razdoblje je ostavilo dubok utjecaj na lokalne kulture i društva, što se i dalje osjeća u postkolonijalnom kontekstu. Postkolonijalno razdoblje je obilježeno težnjom za političkom neovisnošću i nacionalnim identitetima. Suvremene migracije u Oceaniji reflektiraju globalne trendove i izazove. Brze klimatske promjene, koje su djelomično posljedica djelovanja razvijenih zemalja, stvaraju nove migracijske tokove i prisiljavaju lokalne zajednice da se suočavaju s novim izazovima. Porast razine mora, ekstremne vremenske pojave i gubitak resursa izravno utječu na način života i egzistenciju mnogih zajednica. Suvremene migracije u Oceaniji ne samo da zahtijevaju hitne mjere za prilagodbu već i podsjećaju na globalnu odgovornost zaštite ranjivih zajednica i održive budućnosti. Stanovništvo nekih zemalja koje stari ovisi o migrantima kako bi održali relativni udio radno sposobnih odraslih te gospodarstva nekih zemalja značajno ovise o novčanim doznakama iseljenih. Regija se također oslanja na snažnu turističku ponudu, a neke zemlje doživljavaju navale turističkih dolazaka koji daleko premašuju broj rezidentnog stanovništva. Migracije su sastavni dio gospodarstva i života stanovništva Oceanije. Rješavanje problema migracija u Oceaniji zahtijeva koordinirane napore svih država u regiji i međunarodnu suradnju. Strateški pristup koji uključuje ekološku održivost, prava autohtonog stanovništva, kulturnu raznolikost i pravednost temelj je koji može poduprijeti dugoročno rješenje za migracijske izazove u Oceaniji.

6. POPIS LITERATURE I IZVORA

6.1. Popis literature

Anderson A., 2002.: Faunal collapse, landscape change and settlement history in Remote Oceania, *World Archaeology*, 33 (3), 375-390.

Barcham M., Scheyvens R. i Overton J., 2009.: New Polynesian Triangle: Rethinking Polynesian migration and development in the Pacific, *Asia Pacific Viewpoint*, 50 (3), 322-337.

Bautista J., Choe J. i McAnany E., 2022.: *Climate Migration in Oceania*, College of Social Sciences, University of Hawaii

Ballard C., 1993.: Stimulating minds to fantasy? A critical etymology for Sahul, *Pleistocene Archaeology in Australia, New Guinea and Island Melanesia, Occasional Papers in Prehistory* 24, Department of Prehistory, Research School of Pacific Studies, Australian National University, Canberra, 17–23.

Blust R., 1999.: Subgrouping, circularity and extinction: some issues in Austronesian comparative linguistics. *Symp. Ser. Inst. Linguist. Acad. Sinica*, 1, 31–94.

Caldwell J., Missingham B. i Marck J., 2001.: *The Population of Oceania in the Second Millennium*, Australian National University, Canberra

Campbell J. i Warrick O., 2014.: Climate Change and Migration Issues in the Pacific, *United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific*, United Nations

Clark G., 2021.: *Expansion across the Polynesian Triangle*, National Library of Australia

Davidson J. W., 2008.: The Decolonization of Oceania, *The Journal of Pacific History*, 6 (1), 133-150.

Dodani S. i LaPorte R., 2005.: Brain drain from developing countries: how can brain drain be converted into wisdom gain?, *Journal of the Royal Society of Medicine*, 98 (11), 487-491.

Dustmann C. i Glitz A., 2011.: Migration and Education, *Handbook of the Economics of Education*, 4, 327-439.

- Frohlich C. i Klepp S., 2018.: Climate Change and Migration Crises in Oceania, *PolicyBrief*, 29, 1-13.
- Friedlaender J. S. i Tucci S., 2020.: Human Migration: Tales of the Pacific, *Current Biology*, 30 (24), 1478-1481.
- Getz T. i O'Connor B., 2022.: Oceania, c. 1200–1450 CE, *World History Project*
- Government of Kiribati, 2015.: *Kiribati National Labour Migration Policy*
- Green, R. C., 1979.: Lapita. In J. Jennings (ed.), *The Prehistory of Polynesia*, 27-60. Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press
- Green R. C., 1999.: Integrating Historical Linguistics with Archaeology: Insights from Research in Remote Oceania, *Indo-Pacific Prehistory Association Bulletin*, 18 (2), 3-16.
- Hayes G. R., 1985.: International migration in the Pacific Islands: a brief history and a review of recent patterns, *The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific*, United Nations
- Howe K. R., 2003.: *The Quest for Origins: Who First Discovered and Settled the Pacific Islands?*, University of Hawaii Press
- Hogg N. W. S., 2011.: *Specialised Production of Early-Lapita Pottery: A Skill Analysis of Pottery from the Island of Emirau*, Diplomski rad, University of Otago, Dunedin, Novi Zeland
- Hung H.-C., Carson M. T., Bellwood P., Campos F. Z., Piper P. J., Dizon E., Bolunia M. J. L. A., Oxenham M. i Chi Z., 2011.: The first settlement of Remote Oceania: the Philippines to the Marianas, *Antiquity*, 85 (329), 909-926.
- Hurles M. E., Matisoo-Smith E., Gray R. D. i Penny D., 2003.: Untangling Oceanic settlement: the edge of the knowable, *TRENDS in Ecology and Evolution*, 18 (10), 531-540.
- Kirch P. V., 1997.: *The Lapita Peoples: Ancestors of the Oceanic World*, Oxford, Blackwell Scientific
- Kirch P. V., 2000.: Peopling of the Pacific: A Holistic Anthropological Perspective, *Annual Review of Anthropology*, 39 (1)
- Kjellgren E., 2004.: European Exploration of the Pacific, 1600–1800, *Heilbrunn Timeline of Art History*

- McDonnell S. i Regenvanu R., 2022.: Decolonization as practice: returning land to Indigenous control, *AlterNative*, 18 (2), 235-244.
- Miksic J. N., Memmott P., i Brown D., 2020.: Southeast Asia, Australia and Oceania, 1400–1780, *Sir Banister Fletcher's Global History of Architecture*, 406-422.
- Nejašmić D., 2005.: *Demogeografija: Stanovništvo u Prostornim Odnosima i Procesima*, Školska knjiga, Zagreb, Republika Hrvatska
- Parnaby O. W., 1964.: *Britain and the Labour Trade in the Southwest Pacific*, Durham NC, Duke University Press
- Pawley A., 1999.: Language. In M. Rapaport (ed.), *The Pacific Islands Environment and Society*, 181-194. Honolulu, The Bess Press
- Pawley A., 2002.: The Austronesian dispersal: languages, technologies and people. In P. Bellwood and C. Renfrew (eds.), *Examining the Farming/Language Dispersal Hypothesis*, 251-273., Cambridge, McDonald Institute of Archaeological Research
- Pietrusewsky M., 2006.: The Initial Settlement of Remote Oceania: The Evidence from Physical Anthropology, Austronesian Diaspora and the Ethnogenesis of People in Indonesian Archipelago, *Proceedings of the International Symposium*, 320-347.
- Rallu J.L., 1996.: Recent Trends in International Migration and Economic Development in The South Pacific, *Asia-Pacific Population Journal*, 11 (2), 25-46.
- Rallu, J. L. i Ahlburg, D. A., 1999.: *The Pacific Islands: Environment and Society*, Bess Press, Honolulu
- Samoa Bureau of Statistics, 2016.: *Samoa socio-economic atlas*
- Šarić M., 2022.: *Međunarodne kružne radne migracije*, Doktorska disertacija, Sociologija i regionalnog i lokalnog razvoja, Sveučilište u Zadru
- Thomas F., 1999.: *The Precontact Period, The Pacific Islands Environment and Society*, Bess Press
- Wagelie J., 2002.: Lapita Pottery (ca. 1500–500 B.C.), *Heilbrunn Timeline of Art History*
- Webley-Smith T., 2007.: The Limits of Self-Determination in Oceania, *Social and Economic Studies*, 56 (1/2), 182-208.

Yamamoto T. S., Sunguya B. F., Jimba M., 2012.: Migration of Health Workers in the Pacific Islands: A Bottleneck to Health Development, *Asia Pacific Journal of Public Health*, 24 (4)

6.2. Popis izvora

Alchetron, 2022.: *Sahul Shelf*: <https://alchetron.com/Sahul-Shelf> (8. rujna 2023.)

Britannica, 2023.: History & Society: *James Cook*: <https://www.britannica.com/biography/James-Cook> (17. kolovoza 2023.)

Migration Data Portal, 2022.: *Migration Data in Oceania*: <https://www.migrationdataportal.org/regional-data-overview/oceania#:~:text=Oceania%20is%20a%20region%20of,region%20far%20outstrips%20global%20averages>. (8. rujna 2023.)

Statistics for Development Division, 2022.: *Population estimates and projections*: <https://sdd.spc.int/topic/population-estimates-and-projections> (10. rujna 2023.)

